

Tantárgy neve: Természetvédelmi élőhelykezelés	Kreditértéke: 5
A tantárgy besorolása : kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” 50/50 (kredit%)	
A tanóra típusa és óraszám: 28 óra előadás és 28 óra gyakorlat az adott félévben Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további módok, jellemzők: terepgyakorlat élőhely-rekonstrukciós projektek területére, hallgatói esettanulmány prezentációja.	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további módok: a terepgyakorlaton történő részvétel kötelező, valamint egyedi esettanulmány készítése kötelező	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4	
Előtanulmányi feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása 3-4 mondatban, valamint 14 (végzős MSc esetén 9) hetes bontásban az előadások A tantárgy oktatásának általános célja: A képzés során cél az erdei, füves pusztai és a vizes élőhelyek tipológiájának, élővilágának áttekintő megismerése, valamint a különböző típusú élőhelyek természetvédelmi célú kezelési irányelveinek, eszközrendszerének, fejlesztési lehetőségeinek bemutatása, konkrét élőhely kezelési, rekonstrukciós, rehabilitációs beavatkozások megismerése, a természetközeli élőhelyek gazdasági jelentőségének, a természetvédelmi kezeléssel párhuzamos hasznosítási, gazdálkodási lehetőségeknek az áttekintése. 1. Az élőhelykezelés fogalma, típusai, jogszabályi háttere. 2. Vizes élőhelyek tipológiája. 3. Hazai vizes társulások, kezelési prioritásaik. 4. Folyószabályozások hatásai, kezelési lehetőségek. 5. Vizes élőhelyek hasznvételei. 6. Hazai gyepterületek főbb társulásai, kezelési prioritásaik. 7. Extenzív gyepgazdálkodási rendszerek: legeltetés. 8. Extenzív gyepgazdálkodási rendszerek: kaszálás, egyéb kezelési módok. 9. Hazai erdeink természetességi állapota, az erdőtermészetesség mérése. 10. Természetközeli erdőfenntartás alapjai. 11. Az erdőgazdálkodás hatása az erdők természetességére. 12. Városi élőhelyek természetvédelmi értékelése, kezelése. 13. Intenzív mezőgazdasági művelésű területek, vonalas létesítmények, egyéb antropogén hatás alatt álló élőhelyek természetvédelmi értékelése, kezelése. 14. A tájökölógiai szemlélet érvényesülése a természetvédelmi célú élőhelykezelésben.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása 3-4 mondatban, valamint 14 (végzős MSc esetén 9) hetes bontásban a gyakorlatok A gyakorlat általános célja: konkrét élőhelykezelési, élőhely rekonstrukciós projektek megismerése, valamint az elméleti ismeretek és a gyakorlatban látott példák alapján egyéni esettanulmány készítése és prezentálása. 1. Terepgyakorlat: vizes élőhely-rekonstrukció a Bihari-síkon. 2. Terepgyakorlat: vizes élőhely fenntartása a Bihari-síkon. 3. Terepgyakorlat: szikes élőhely-rekonstrukció a Hortobágyon. 4. Terepgyakorlat: legelőtavak fenntartása a Hortobágyon. 5. Terepgyakorlat: gyepek rekonstrukciója a Kesznyéteni-síkon. 6. Terepgyakorlat: gyepek fenntartása a Kesznyéteni-síkon. 7. Terepgyakorlat: erdőrekonstrukció a Hajdúsági Erdőpusztákon.	

8. Terepgyakorlat: erdőfenntartás a Hajdúsági Erdőpusztákon. 9. Terepgyakorlat: városi vadgazdálkodás Debrecenben. 10. Hallgatói esettanulmány prezentációja vizes élőhely kezelésében. 11. Hallgatói esettanulmány prezentációja erdei élőhely kezelésében. 12. Hallgatói esettanulmány prezentációja gyepterületek kezelésében. 13. Hallgatói esettanulmány prezentációja városi élőhely kezelésében. 14. Hallgatói esettanulmány prezentációja mezőgazdasági művelés alatt álló területek kezelésében.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)
1. Kozák, L. (szerk.) (2012): Természetvédelmi élőhelykezelés. ISBN 978-963-286-653-6 Mezőgazda Kiadó, Budapest:272 pp. 2. Ángyán, J., Tardy, J. és Vajnáné Madarassy, A. (szerk.) (2003): Védett és érzékeny természeti területek mezőgazdálkodásának alapjai. Mezőgazda Kiadó, Budapest. 3. Solymos, R. (1998): Természetközeli erdő- és vadgazdaság, környezetbarát fagazdaság. OMMI kiadvány. Budapest 4. Solymos, R. (2000): Erdőfelújítás és –nevelés a természetközeli erdőgazdálkodásban. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó. Budapest 5. KELEMEN J. (szerk.) (1997): Irányelvek a füves területek természetvédelmi szempontú kezeléséhez. Természetbúvár Alapítvány Kiadó, Budapest.
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul
a) tudás: – Ismeri a természetvédelmi, mező- és erdőgazdasági, vízgazdálkodási, vad- és halgazdálkodási, élőhely kezelési alapfogalmakat, az ezekkel kapcsolatos főbb adatokat és összefüggéseket, a releváns szereplőket, funkciókat és folyamatokat. – Ismeri és érti a természetvédelmi kezeléshez használt műszerek, gépek, szoftverek működését. – Tájékozott a természetvédelmi élőhelykezelés és fenntartás aktuális kérdéseiben. – Alaposan ismeri a szakterület szakmai szókincsét. – Rendelkezik a természetvédelem általános és egyéni feladatainak szervezéséhez és végrehajtásához szükséges elméleti tudással. b) képesség: – Képes a gazdálkodás és a természetvédelem feladatainak összeegyeztetésére. – Képes a természetvédelmi adattárak, az erdészeti és vadgazdálkodási üzemtervek, a földnyilvántartások adatainak, térképeinek használatára. – Útmutatás alapján képes ökológiai szemléletű élőhely-fejlesztési, tájrekonstrukciós feladatok elvégzésére. – Képes szakmai döntéseket megalapozó javaslatok kidolgozására. – Képes szakterülete tudásanyagának összegző értékelésére, azok szóbeli és írásos közvetítésére szakmai közönség számára is. – Képes a mérnöki munka során az egyének és a társadalom egészségét támogató, környezetbarát megoldások előnyben részesítésére. c) attitűd: – Vállalja és hitelesen képviseli a természetvédelem társadalmi szerepét. – Befogadó mások véleménye, az ágazati, regionális, nemzeti és nemzetközi értékek iránt (ide értve a társadalmi, szociális és ökológiai, fenntarthatósági szempontokat is). – Környezettudatos szemlélettel rendelkezik. – Érzékeny a szakterületével kapcsolatosan felmerülő problémákra, törekszik azok megelőzésére, elemzésére és integrált szemléletű megoldására, azok valódi kiváltó okainak megismerését követően.

- Nyitott a természetvédelmi szakma alapvető értékeinek, eredményeinek és jellemzőinek hiteles közvetítésére szakmai és nem szakmai célcsoportok számára egyaránt.
- Törekszik arra, hogy a problémákat konstruktívan, kezdeményezően, lehetőleg a gazdálkodókkal, a lakossággal, a természetvédelmi és más szakmai szervezetekkel, a döntéshozókkal és a tudományos élet képviselőivel együttműködésben oldja meg.

d) autonómia és felelősség:

- Felelősséget vállal hazánk természeti örökségének megőrzéséért és védelméért, az élőhelyek minőségének fenntartásáért, javításáért.
- Felelősségtudata a munkájával és magatartásával kapcsolatos szakmai, jogi, etikai normákat, szabályokat illetően is megnyilvánul.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Útmutatás mellett képes szakmai projektek részfeladatainak elvégzésére.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Dr. Kozák Lajos, egyetemi adjunktus, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat): -

Évközi ellenőrzés módja:

Egy félév végi zárthelyi dolgozat az elméleti anyagból.

Számonkérés módszereinek részletei:

A hallgató esettanulmány írásbeli elkészítése és szóbeli prezentációja kerül értékelésre, mely érdemjegy átlagolásra kerül a félév végi zárthelyi dolgozat eredményével.

Az aláírás megszerzésének feltételei:

A terepgyakorlaton történő részvétel, valamint az év végi zárthelyi dolgozat legalább elégséges szintű teljesítése.

Vizsgakérdések, tételsor:

1. Ismertesse az élőhely kezelések legfontosabb szempontjait, feltételeit! Adja meg a természetvédelmi kezelési formák típusainak fogalmát, tartalmát!
2. Ismertesse a vízi ökoszisztémák elemeit, az álló és áramló vizek típusait, élettájait, hozzon példát az egyes vízi élőhelyekhez kapcsolódó állat és növényvilág képviselőire!
3. Ismertesse az alföldi középszakasz jellegű folyók azon sajátosságait, melyek meghatározzák az ártéri gazdálkodás lehetőségeit! Ismertesse az ártéri haszonvételi formákat!
4. Ismertesse a folyószabályozások típusait, azok hatásait a vízi és vízközi életközösségekre!
5. Ismertesse a szabályozott folyókkal kapcsolatos kezelési lehetőségeket, prioritásokat! Ismertesse az áramló vizek revitalizációjának lehetőségeit!
6. Ismertesse a főbb vizes élőhely típusok (folyók, kisvízfolyások, mocsarak, szikes tavak, efemer kisvizek, lápok, holtmedrek, tavak) kialakulása és fenntartása során a természetes vízjárást és annak szerepét!
7. Ismertesse a nádtermelés természetvédelmi szempontjait! Ismertesse a nádvágási módokat és azok hatásait! Ismertesse a nádasok felújításának és kezelésének lehetőségeit!
8. Ismertesse a holtágak természetvédelmi célú kezelésének prioritásait! Ismertesse a hazai lápmaradványokkal kapcsolatos konzervációs lehetőségeket!
9. Ismertesse a legfontosabb szempontokat a szikes tavak természetvédelmi kezelése kapcsán! Ismertesse miben más egy szikes tó és egy legelőtő a természetvédelmi kezelés szempontjából!
10. Ismertesse a hazai gyeptársulások típusait, hozzon példát azokhoz kötődő élővilág képviselőire.

11. Ismertesse az egyes gyeptársulások kezelési prioritásait!
12. Ismertesse az extenzív gyepterkezelés és fenntartás lehetséges módozatait, hatásait!
13. Definiálja az erdőt jogi és a biológiai értelemben! Ismertesse a főbb hazai erdőtársulásokat, azokhoz kötődő jellemző élővilágot!
14. Értelmezze egy erdő természetességét, mutassa be, hogy miért fontos egy erdő életében a természetesség minél magasabb foka! Ismertesse az erdő természetességét növelő főbb tényezőket!
15. Jellemezze a holtfa szerepét az erdő ökológiai rendszerében! Ismertesse a holtfa korhadásának főbb szakaszait és az azokhoz kötődő élőlénycsoportokat!
16. Ismertesse a kis és a nagy erdőciklust! Jellemezze egy erdő megújulási folyamatait különböző termőhelyi körülmények között!
17. Ismertesse a Pro Silva erdészeti alapelveket! Ismertesse a Pro Silva erdőkezelésre vonatkozó főbb javaslatait!
18. Ismertesse a külső és belső erdőszegélyek létesítésének főbb szempontjait, biológiai jelentőségét, ápolásuk főbb alapelveit!
19. Ismertesse az intenzív mezőgazdasági területeken bevezethető, betartható természetvédelmi szempontú kezelési elveket!
20. Ismertesse a városi élőhelyek típusait, az előforduló fontosabb képviselőit az élővilágnak, és az azokhoz kapcsolódó problémákat, kezelési, megoldási lehetőségeket!